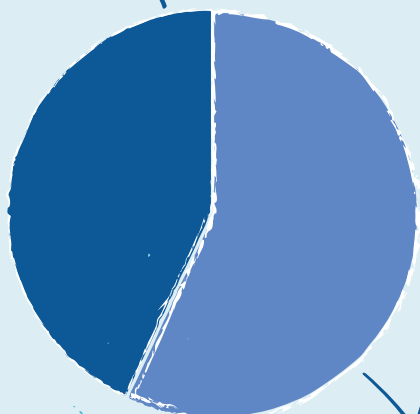

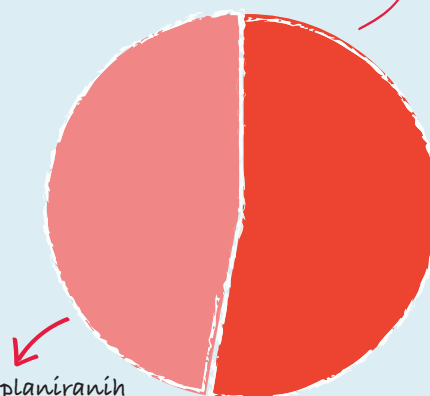
Analiza izvršenja budžeta Grada Tuzla

ostvarenje ukupnih
rashoda budžeta za
2020. godinu

ukupni planirani rashodi
budžeta za 2020. godinu

ukupno planirana sredstva
budžeta za 2020. godinu

ostvarenje ukupno planiranih
sredstava budžeta za
2020. godinu

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine 2020. godine izvršio je finansijsku reviziju i reviziju usklađenosti grada Tuzla prema kojem je dato ukupno 10 preporuka, od čega 7 novih i tri koje su već date u Izvještaju o finansijskoj reviziji za 2012. godinu.

Revizijom usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima, dato je mišljenje s rezervom.

Konstantnost suficita u planiranju?

Josip Ventić

Analiza izvršenja budžeta Grada Tuzla za period 2020 – 2022. godinu

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

Tuzla, 2023. godine

Naziv publikacije: Analiza izvršenja budžeta Grada Tuzla za period 2020 – 2022. godinu

Izdavač: Friedrich-Ebert-Stiftung

Autor: Josip Ventić

Za izdavača: Dr. *Peter Hurrelbrink*

Lektura: Diwan

DTP: Ajna Čekić

Štampa: Amosgraf Sarajevo

ISBN 978-9926-482-86-5

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod ID brojem 54809862

Ova publikacija je štampana na papiru koji omogućava održivost šumske privrede.

Stavovi izneseni u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove Friedrich-Ebert-Stiftung (ili organizacije za koju autor radi).

Korišćenje izdanja i medija Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) nije dopušteno bez pismene saglasnosti od strane FES-a.

Uvodne napomene i sadržaj analize

Posljednji lokalni izbori održani su 15. novembra 2020. godine, kada su izabrani gradonačelnik Grada Tuzla, kao i novi saziv Gradskog vijeća na mandatni period 2020–2024. godina. Iako prvobitno planirani za 4. oktobar 2020. godine, uslijed pandemije COVID-19 i nedostatka sredstava, prolongirani su za više od mjesec dana. Pomjeranje izbora uzrokovalo je i određene izmjene prilikom donošenja Budžeta Grada Tuzla. Konstituirajuća sjednica novog saziva Gradskog vijeća održana je tek 14. januara naredne godine, a na prvoj redovnoj sjednici, 29. januara 2021. godine, raspravljalo se o Nacrtu budžeta za 2021. godinu.

Stoga do usvajanja Budžeta Grada Tuzle za 2021. godinu nije došlo prije početka fiskalne 2021. godine, te se postupilo u skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji BiH. Gradu Tuzli bilo je odobreno privremeno finansiranje u skladu sa *Odlukom* Gradskog vijeća o *privremenom finansiranju* za period 1. 1.–31. 3. 2021. godine, kojom se finansiranje može donijeti za najduže prva tri mjeseca fiskalne godine. Istom odlukom, budžet se morao donijeti najkasnije do 31. marta 2021. godine, što je naposljetku ispunjeno usvajanjem Budžeta 25. februara 2021. godine. U nastavku će se analizirati uticaj ovih izmjena na izvršenje budžeta u vanrednim okolnostima, kao i nivo transparentnosti, ali i situacija godinu dana nakon toga, u normalnim okolnostima.

Fokus treba, također, staviti i na rezultate federalne revizije. Kroz analizu odgovaramo na pitanja da li je Grad Tuzla ispoštovao propisane zakonske odredbe, da li je usvajanje budžeta bilo u predviđenom zakonskom roku, kao i to da li je ispoštovan budžetski kalendar. Nadalje, istražujemo dostupnost dokumenata na web-stranici Grada, dostupnost izvještaja o izvršenju budžeta, kao i pravovremenost njihovog objavljivanja komparacijom ***Istraživanja o otvorenosti budžeta.***

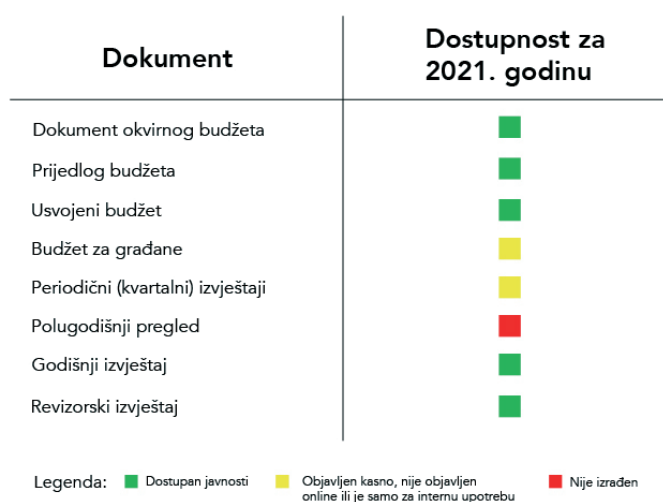
Izvršena je analiza postojećih mehanizama za učešće javnosti u budžetskom procesu, ali i praksa njihovog provođenja. Prvi dio posvećen je analizi izvršenja Budžeta Grada Tuzla za 2021. godinu, uključujući analizu izvršenja po kvartalima, s fokusom na uticaj odgođenog usvajanja budžeta Grada Tuzla na proces njegovog izvršenja. Drugi dio obrađuje Budžet Grada Tuzla za 2022. godinu, analizu budžeta, te praćenje izvršenja. Kroz navedene analize u obzir su uzeti i rebalansi budžeta tokom godine, kao i stvaranje suficita. Posljednji dio analize bavi se zakonskim regulativama i mehanizmima građanskog učešća u praćenju budžetskih procesa i donošenju budžetskih politika s posebnim osvrtom na praksu koja je po ovom pitanju zastupljena u Gradu Tuzla.

Svrha ove analize je da kroz ekonomsku dimenziju i indikatore prikaže značaj saradnje lokalne vlasti sa gradskim službama, ali i građanstvom, kako bi se procijenio i što relevantnije uskladio budžet i njegov doprinos cjelokupnoj zajednici. Za procjenu nivoa značaja transparentnosti korišteni su dostupni podaci na web-stranici Grada Tuzla i dokumenti usvojeni na sjednicama

Gradskog vijeća, kako bi se sagledala cjelokupna slika i shodno tome donijeli zaključci o nivou budžetske transparentnosti, te dale preporuke za unapređenje.

Budžetska transparentnost¹

Istraživanje o otvorenosti budžeta (*Open Budget Survey – OBS*)² jedino je svjetsko, nezavisno, komparativno i na činjenicama utemeljeno ispitivanje koje ocjenjuje dostupnost budžetskih informacija, formalne prilike za učešće javnosti u budžetskom procesu i ulogu institucija koje pružaju formalni nadzor u budžetskom procesu. Iako se ovo istraživanje odnosi na države, može poslužiti kao vodilja u procjeni nivoa budžetske transparentnosti na nižim nivoima, u ovom slučaju na lokalnom nivou.

Slika 1 Dostupnost ključnih budžetskih dokumenata u BiH za 2021. godinu

Pored budžetske transparentnosti, istraživanje obuhvata i **participativnost javnosti u budžetskom procesu**. Ona dokazuje prilike za učešće javnosti u budžetskom procesu, te uključuje preporuke koje se odnose na unapređenje učešća javnosti. Na osnovu toga mogu se kreirati učinkoviti mehanizmi za aktivno učešće (posebno građana koji pripadaju marginaliziranim ili ranjivim grupama).³

Budžetska transparentnost u Gradu Tuzli tokom vanrednog stanja i normalnog stanja

Sa aspekta budžetske transparentnosti koji se odnosi na dostupnost zvaničnih budžetskih dokumenata, na web-stranici Grad Tuzla ima objavljene sve dokumente koji su bitni za budžetski proces. Pored *Nacrta i Prijedloga budžeta za 2020. godinu*, online je dostupan i *Dokument okvirnog budžeta (DOB)*, *Budžet za građane*, *Odluke o izmjenama i dopunama budžeta Grada Tuzla*, *periodični (kvartalni) izvještaji u obliku Izvještaja o izvršenju budžeta Grada Tuzla* kao i njihova obrazloženja. Pored dostupnosti budžetskih dokumenata, veoma

je bitna pravovremenost njihovog objavljivanja kao i sveobuhvatnost informacija koje ti dokumenti sadrže.

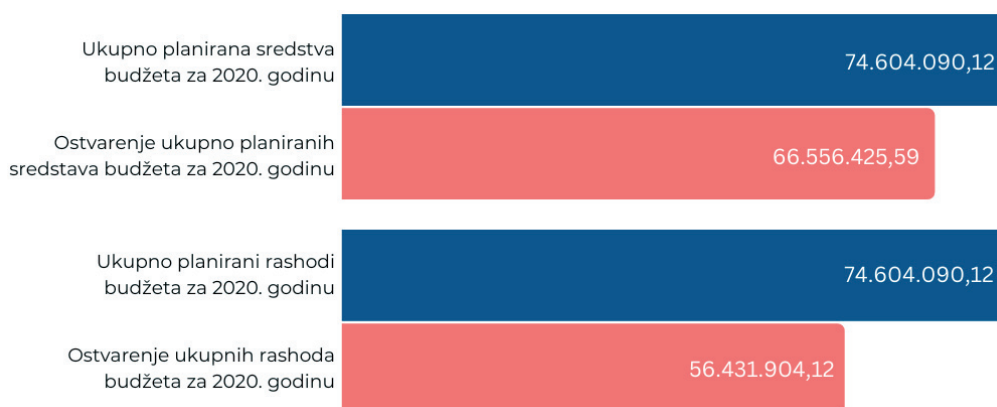
Prilikom prikupljanja informacija potrebnih za ovu analizu uočeno je da ne postoji sveobuhvatan izvještaj o budžetskom procesu na jednom mjestu. Naime, ni *Izvještaj o izvršenju budžeta za 2020. godinu* niti *Obrazloženje izvještaja o izvršenju budžeta za 2020. godinu* **ne sadrže sve informacije vezane za budžet**. U ovim dokumentima nisu navedene odluke o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet kao ni preraspodjele rashoda i izdataka između budžetskih korisnika. Sve navedeno značajno može uticati na nivo budžetske transparentnosti sa aspekta sveobuhvatnosti informacija koje sadrže budžetski dokumenti.

Tokom 2020. godine, tačnije 16. marta 2020. godine Vlada Federacije BiH proglasila je stanje nesreće, dok je Grad Tuzla 19. marta 2020. godine proglasio stanje nesreće uzrokovano pojavom pandemije. Veliki broj privrednih subjekata na području grada bio je direktno obuhvaćen mjerama zabrane rada, što je za posljedicu imalo i smanjenje privredne aktivnosti u drugim djelatnostima. U ovom periodu Grad Tuzla je donio odluke kojima je pružena pomoć direktno iz Budžeta Grada Tuzla, ali i indirektno kroz oslobađanja od plaćanja poreza. Kao **indirektne mjere** pomoći donesene su sljedeće odluke:

1. *Odluka o privremenom oslobađanju plaćanja zakupnine za poslovne prostorije koje Grad Tuzla izdaje u zakup*⁴
2. *Odluka o privremenom oslobađanju od obaveze plaćanja naknade za zauzimanje javnih površina, komunalne naknade i obaveze plaćanja zakupnina za korištenje prostora u evidenciji mjesnih zajednica na području Grada Tuzla*⁵
3. JU za predškolski odgoj i obrazovanje "Naše dijete" Tuzla 11. maja 2020. godine donijela je *Odluku o oslobađanju od obaveze plaćanja participacije korisnika usluga za boravak djece u javnoj ustanovi* od dana 13. marta 2020. godine do okončanja obustave odgojno-obrazovnog rada⁶

Grad Tuzla donio je *Odluku o prenamjeni namjenskih sredstava*, kao **direktnu mjeru** pomoći iz Budžeta Grada. Ovom odlukom sredstva po osnovu posebne naknade za izgradnju i održavanje javnih skloništa, koja su akumulirana na namjenskom računu Budžeta Grada Tuzla – „Sredstva za izgradnju i održavanje skloništa“ u iznosu od 1.200.000,00 KM namjenski su preusmjerena na račun Fonda za ublažavanje posljedica izazvanih pandemijom COVID-19. Ministarstvo finansija Tuzlanskog kantona i JU Direkcija regionalnih cesta Tuzlanskog kantona dostavili su Gradu Tuzla nove projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza za 2020. godinu koje su bile znatno manje u odnosu na planirane prihode za 2020. godinu.

Sve navedeno rezultiralo je velikim promjenama na prihodovnoj strani budžeta u odnosu na prvobitno usvojeni Budžet za 2020. godinu. U 2020. godini u **4 (četiri)** navrata došlo je do izmjena i dopuna budžeta odnosno **rebalansa**. Usvojeni budžet Grada Tuzla za 2020. godinu planirao je ukupna sredstva budžeta u iznosu od 75.078.812,11 KM. Nakon posljednje Odluke o izmjenama i dopunama budžeta (rebalansa), usvojen je budžet u iznosu od 74.468.448,96 KM. Nakon posljednjih izmjena i dopuna budžeta izvršene su četiri preraspodjele rashoda i izdataka u ukupnom iznosu od 523.980,00 KM i doneseno **6 (šest)** Odluka o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet, kojima je budžet uvećan za iznos od 135.641,00 KM ([link](#)) i dosegnut je iznos koji je prikazan u Izvještaju o izvršenju budžeta Grada Tuzla za 2020. godinu.

Slika 2 Odnos ukupno planiranih sredstava budžeta i ukupno planiranih rashoda te njihovog ostvarenja

Izvor: Kreacija autora na osnovu *Izvještaja o izvršenju budžeta Grada Tuzle za period od 1.1. do 31.12.2020. godine*

Za 2020. godinu planirana su ukupna sredstva budžeta u iznosu od 74.604.090,12 KM i ona su jednaka planiranim rashodima budžeta za istu godinu. Međutim, **ostvarena su sredstva budžeta u iznosu od 66.556.425,59 KM ili 89,21% u odnosu na planirana sredstva**. U periodu 1. 1. – 31. 12. 2020. godine **ostvoreni su rashodi u iznosu od 56.431.904,12 KM ili 75,64% u odnosu na planirane rashode**. Ukoliko se razmotri odnos između ostvarenih sredstava budžeta (66.556.524,59 KM) i ukupnih ostvarenih rashoda budžeta (56.431.904,12 KM), dolazi se do podatka da je moguće očekivati **suficit za narednu budžetsku godinu u iznosu oko 10 miliona KM**.

Izveštaj o finansijskoj reviziji Grada Tuzla za 2020. godinu

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine 2020. godine izvršio je finansijsku reviziju i reviziju usklađenosti Grada Tuzla.⁷ Nakon izvršene revizije za 2020. godinu dato je ukupno 10 preporuka, od čega je sedam novih i tri preporuke koje su već date u *Izveštaju o finansijskoj reviziji za 2012. godinu* (tri djelimično realizovane preporuke).

Prema mišljenju Ureda za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine, konsolidovani finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju finansijski položaj Grada na dan 31. decembra 2020. godine. Izvršena je revizija usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima, gdje je dato mišljenje s rezervom.

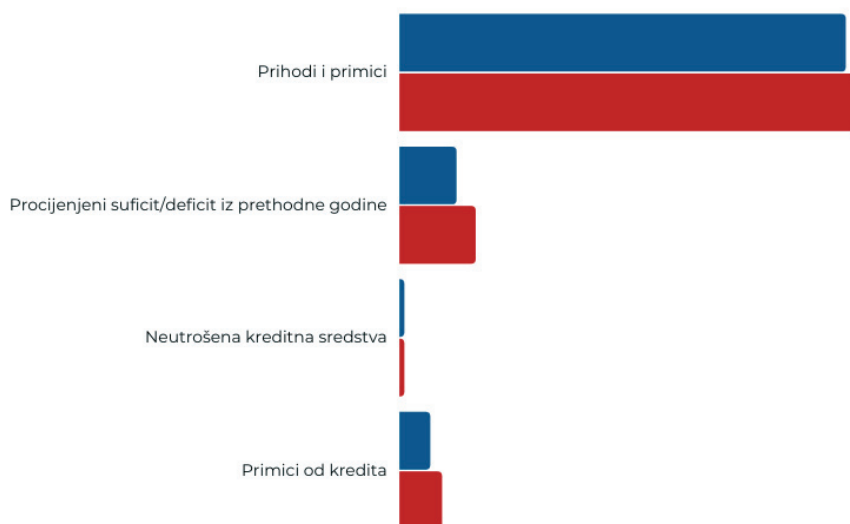
Poštovanje budžetskog kalendara⁸

Postupajući u skladu sa pravnim aktima za donošenje budžeta Grada i rokovima utvrđenim u Budžetskom kalendaru Grada Tuzla za 2020. godinu,⁹ gradonačelnik¹⁰ je donio Zaključak o utvrđivanju *Nacrta budžeta Grada Tuzla za 2021. godinu* i *Nacrta odluke o izvršavanju budžeta Grada Tuzla za 2021. godinu* te ih je uputio Gradskom vijeću na razmatranje i donošenje, te upućivanje u javnu raspravu.

Tokom novembra 2020. godine **Služba za budžet i finansije**¹¹ zaprimila je nove revidirane projekcije prihoda od direktnih i indirektnih poreza, te je time došlo do promjene iznosa sredstava u odnosu na prvobitni Nacrt budžeta. Uvažavajući navedene promjene procijenjenih prihoda za 2021. godinu, u januaru 2021. godine pripremljen je novi Nacrt budžeta koji je dostavljen novom sazivu Gradskog vijeća na razmatranje i usvajanje, te je, potom, i usvojen 29. januara, dok je Budžet usvojen 25. februara 2021. godine.

Sredstva budžeta za 2021. godinu

Ukupna sredstva budžeta za podmirenje javnih prihoda planirana su **Nacrtom budžeta za 2021. godinu** u iznosu od **61.247.630,80 KM**, dok ukupna sredstva u usvojenom **Budžetu za 2021. godinu** iznose **65.270.424,56 KM**, što predstavlja povećanje u iznosu od **4.022.793,76 KM** ili **6,57%**.

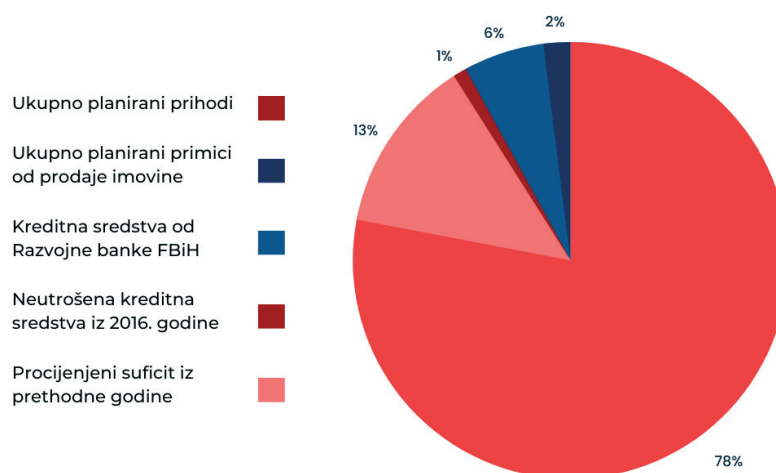

Slika 3 Struktura navedenih sredstava te razlika Nacrta i usvojenog Budžeta

Izvor: Kreacija autora na osnovu Budžeta Grada Tuzla za 2021. godinu

Najveći udio u ukupnim sredstvima budžeta, čak 80,18%, čine prihodi i primici, koji se sastoje od:

- Prihoda od poreza (27.353.270,00 KM ili 41,91%)
- Neporeznih prihoda (20.167.531,74 KM ili 30,90%)
- Tekućih transfera i donacija (1.208.985,85 KM ili 1,85%)
- Kapitalnih transfera (2.287.084,39 KM ili 3,50%)
- Primitaka od prodaje (1.319.000,00 KM ili 2,02%)

Slika 4 Struktura ukupno planiranih sredstava budžeta Grada Tuzla za 2021. godinu

Rashodi budžeta za 2021. godinu¹²

Budžetom za 2021. godinu ukupno se planiraju rasporediti sredstva u iznosu od 65.270.424,56 KM, što je 4.022.793,76 KM više u odnosu na sredstva planirana Nacrtom budžeta. U sljedećoj tabeli prikazano je za koje namjene su se rasporedila sredstva od 4.022.793,76 KM koja predstavljaju višak sredstava u Budžetu za 2021. godinu u odnosu na Nacrt budžeta za 2021. godinu.

Najznačajnije učešće u ukupnim rashodima budžeta za 2021. godinu imaju sljedeće službe:

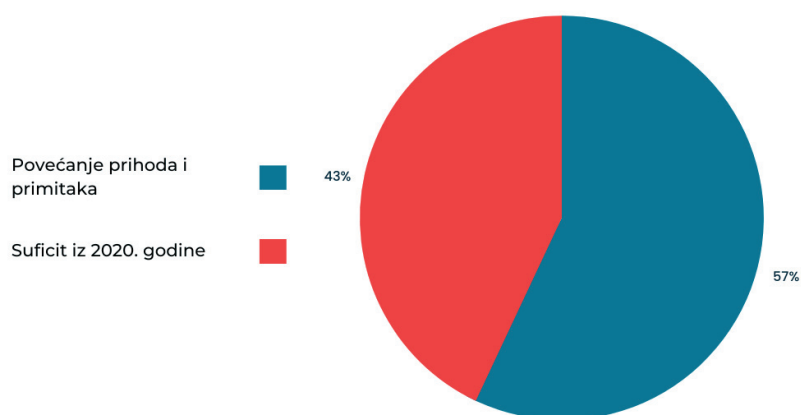
- **Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica** – 30.863.651,38 KM ili 47,29%
- **Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu** – 9.490.505,47 KM ili 14,54%
- **Služba civilne zaštite** – 6.221.752,29 KM ili 9,53%
- **Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu** – 3.923.405,68 ili 6,01%

Izmjene budžeta tokom godine

Tokom 2021. godine došlo je do jednog rebalansa budžeta. Razlozi za takvu odluku bili su:

- Izmjene visine ostvarenja planiranih prihoda od indirektnih i direktnih poreza
- Uključivanje razlike ukupno ostvarenog suficita od prethodne godine, u odnosu na procijenjeni suficit
- Uvrštavanje kapitalnog transfera od Kantona u budžet Grada Tuzla
- Prema mišljenju nadležne službe, pojedini prihodi se neće ostvariti u planiranom iznosu te je stoga predložena izmjena visina pojedinih prihoda

Rebalansom je došlo do povećanja ukupnih sredstava budžeta za 2.275.311,50 KM.

Tačnije, došlo je do povećanja sredstava budžeta na poziciji prihoda i primitaka za 1.286.073,09 KM u odnosu na planirano. Kako se navodi u obrazloženju *Odluke o izmjenama*

i dopunama budžeta Grada Tuzla, premašen je očekivani iznos naplate na pojedinim pozicijama budžeta u odnosu na planirane vrijednosti, dok su za pojedine prihode date nove projekcije njihovog ostvarenja do kraja godine. Najznačajnije izmjene su se desile u **Opštem fondu** gdje je došlo do izmjene projekcija ostvarenja direktnih i indirektnih prihoda. Revidirane projekcije dali su *Ministarstvo finansija Tuzlanskog kantona* i *JU Direkcija regionalnih cesta Tuzlanskog kantona*. Od značajnih izmjena može se spomenuti uvećanje prihoda po osnovu poreza na dohodak za 912.900,00 KM kao i uvećanje iznosa indirektnih poreza za 338.356,00 KM.

Značajne izmjene desile su se u Fondu za komunalnu infrastrukturu gdje se izvršilo umanjeње planiranih prihoda u iznosu od 241.132,20 KM.

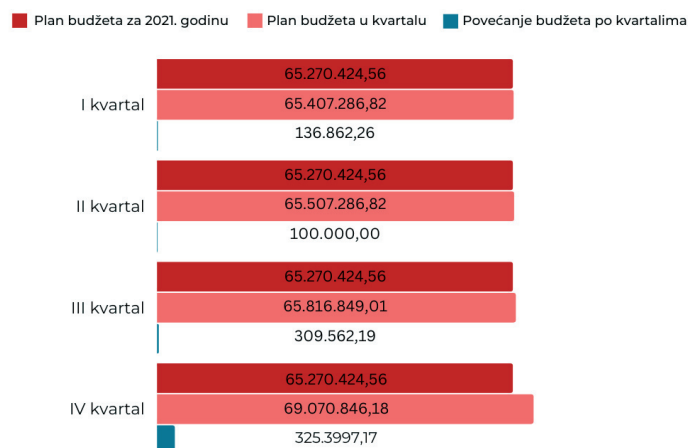
U obrazloženju rebalansa budžeta se navodi da je Grad Tuzla učestvovao u državnom projektu „Zatvaranje kolektivnih centara kroz omogućavanje javnih stambenih rješenja“. Useljavanje novih korisnika socijalnog stanovanja dovelo je do povećanja prihoda od iznajmljivanja ostale materijalne imovine (stanovi u vlasništvu Grada Tuzle) u okviru *Fonda za socijalno stanovanje* za 84.000,00 KM u odnosu na planirano ostvarenje ovih prihoda. Navedena sredstva su raspoređena isključivo za podmirenje izdataka tekućeg održavanja objekata u kojima se nalaze pomenuti stanovi.

Na osnovu svega navedenog došlo je do izmjena u dijelu prihoda i primitaka po fondovima i to na sljedeći način:

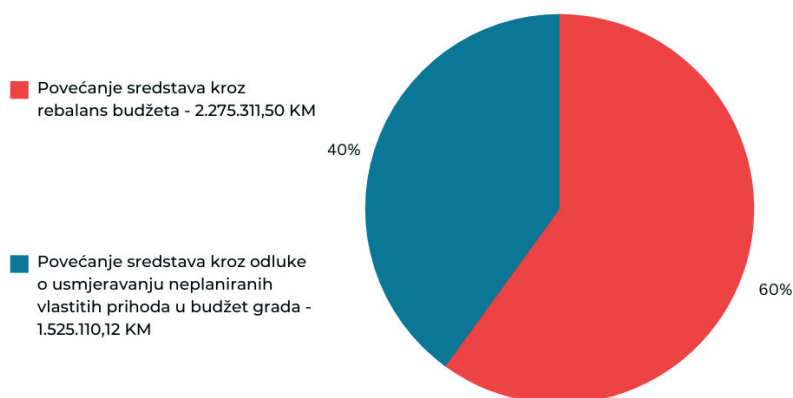
· Opšti fond	1.443.205,29 KM
· Fond za komunalnu infrastrukturu	- 241.132,20 KM
· Stambeni fond za socijalno stanovanje	84.000,00 KM

UKUPNO **1.286.073,09 KM**

Tokom 2021. godine došlo je do ukupnih izmjena budžeta Grada Tuzla za 2021. godinu u iznosu višem za **3.800.421,62 KM** u odnosu na prvobitno usvojeni Budžet Grada Tuzla za 2021. godinu. Izmjene su došle kroz rebalans budžeta i kroz donošenje Odluka o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada. U 2021. godini desio se jedan rebalans budžeta, a pored toga ukupno je doneseno **19 (devetnaest)** Odluka o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada. Na sljedećoj slici prikazano je povećanje budžeta Grada Tuzla za 2021. godinu kroz kvartale.

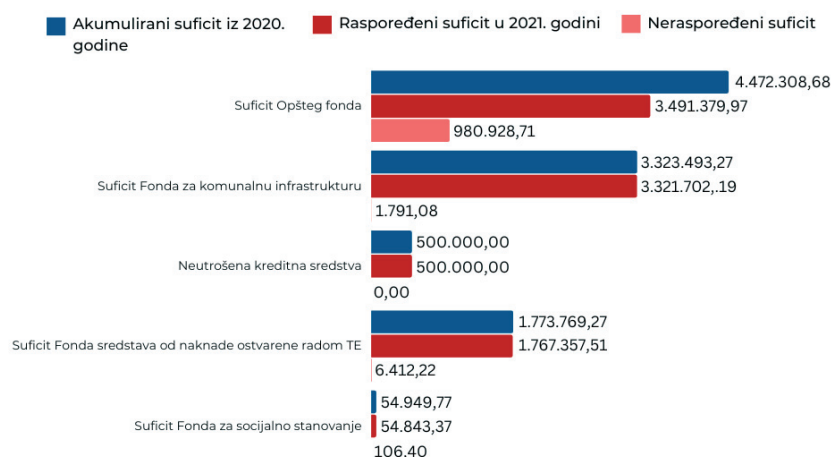
Povećanja koja su se desila u prva tri kvartala isključivo su došla kroz *Odluke o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada*. Povećanje sredstava u posljednjem kvartalu nastalo je zbog rebalansa budžeta, ali i zbog ponovnog donošenja navedenih odluka. Struktura ukupnog povećanja sredstava data je na sljedećoj slici.

Rebalansom budžeta došlo je do izmjena planiranih rashoda kod čak 12 od ukupno 16 budžetskih korisnika. Ovaj podatak može ukazivati na to da službe u prvobitnom budžetu nisu adekvatno planirale sredstva koja će potrošiti u toku godine. Do uvećanja sredstava došlo je kod sedam budžetskih korisnika, pet budžetskih korisnika je pretrpjelo smanjenje planiranih sredstava dok su se kod četiri budžetska korisnika sredstva zadržala na prvobitno planiranom iznosu.

Konstantnost suficita u planiranju

Godišnjim obračunom Grada Tuzla za 2020. godinu iskazan je akumulirani suficit u iznosu od 10.124.521,45 KM. Budžetom Grada Tuzla za 2021. godinu planiran je suficit od 8.635.238,04 KM. Ukoliko uračunamo ova i neutrošena kreditna sredstva od 500.000,00 KM iz prethodne godine, dobijamo iznos od 9.135.283,04 KM, što predstavlja raspoređeni suficit u budžetu Grada Tuzla. Na narednoj slici su prikazani iznosi akumuliranog suficita po fondovima, u kojem iznosu je taj suficit raspoređen u 2021. godini i iznos neraspoređenog suficita.

Iako su ovi podaci uzeti iz Obrazloženja odluke o izmjenama i dopunama budžeta Grada Tuzla za 2021. godinu, u ovim podacima **nije uvršten iznos suficita** iz ranijeg perioda koji se odnosi na *JU „Centar za kulturu“ Tuzla* u iznosu od 405,47 KM, te bi zbog toga moglo doći do neslaganja u pojedinim podacima koji budu korišteni u drugim dijelovima analize i to upravo za navedeni iznos.

Na sjednici Gradskog vijeća koja je održana 27. aprila 2021. godine usvojen je prvi kvartalni Izvještaj o izvršenju budžeta Grada Tuzla za period 1. 1. – 31. 3. 2021. godine. U usporedbi sa usvojenim Budžetom za 2021. godinu, očigledno je došlo do povećanja vrijednosti ukupno planiranih sredstava za iznos od 136.862,26 KM na poziciji *Plan prihoda i rashoda po osnovu vlastitih prihoda, tekućih transfera i donacija*. Tako prema podacima *Izvještaja o izvršenju budžeta*, ukupno planirana sredstva budžeta iznose 65.407.286,62 KM. Razlog zbog kojeg je došlo do navedenog povećanja je usvajanje **9 (devet)** Odluka o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada Tuzla za 2021. godinu. Ove odluke su objavljene u **Službenom glasniku Grada Tuzla (broj: 3/20 i 4/20)**. Informacije o navedenim odlukama se **ne nalaze** ni u *Izvještaju o izvršenju budžeta* niti u *Obrazloženju izvještaja*. Evidentno je jedino povećanje sredstava, ali bez obrazloženja zbog čega se to desilo.

U periodu koji je obuhvaćen prvim kvartalnim izvještajem ostvarena su ukupna sredstva u iznosu od 21.106.729,25 KM, što predstavlja 32,33% u odnosu na prvobitno usvojeni iznos budžeta. Ostvarena sredstva se sastoje od:

- Ostvarenih prihoda i primitka – 11.971.040,74 KM
- Procijenjenog suficita iz prethodne godine – 8.635.688,51 KM
- Neurošenih kreditnih sredstava – 500.000,00 KM

U ovom periodu su ostvareni rashodi u iznosu od 8.651.645,69 KM ili 13,25% u odnosu na planirane rashode. Od ukupno utrošenih sredstava za otplatu kredita izdvojeno je 350.040,05 KM. Najznačajnije učešće u ukupnim rashodima imaju:

- Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica (30,14%)
- Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu (22,70%)
- Služba civilne zaštite (8,32%)
- Služba za opću upravu i zajedničke poslove (6,36%)
- Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu (6,32%)

Na kraju navedenog obračunskog perioda u budžetu Grada Tuzla ostvaren je ukupan akumulirani suficit u iznosu od 12.455.083,56 KM koji čine:

- Procijenjeni akumulirani suficit iz ranijih godina – 8.635.688,51 KM
- Neutrošena kreditna sredstva iz 2016. godine – 500.000,00 KM
- Višak prihoda nad rashodima – 3.319.395,05 KM

Ostvareni višak prihoda nad rashodima od 3.319.395,05 KM rezultat je privremenog finansiranja javne potrošnje u prvom kvartalu tekuće godine s obzirom na to da za vrijeme trajanja privremenog finansiranja nije moguće započinjati nove projekte, provoditi postupke javnih nabavki, dodjeljivati sredstva raznim korisnicima putem javnih nabavki i slično. Stoga je realizacija rashoda u ovom kvartalu značajno manja nego u prvom kvartalu prethodne godine.

U narednom *Izveštaju o izvršenju budžeta*, ovaj put za period 1. 1. – 30. 6. 2021. godine, uočeno je ponovno uvećanje planiranih sredstava budžeta. Planirana sredstva su uvećana za iznos od 100.000,00 KM i to zbog donesene *Odluke o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada*. Odluka je objavljena u Službenom glasniku Grada Tuzla broj 6/21, gdje ni ovaj put u *Izveštaju o izvršenju budžeta Grada Tuzla za 1.1.–30.6.2021. godine nije obrazloženo* zbog čega je došlo do ovog povećanja.

U ovom periodu ostvarena su ukupna sredstva u iznosu od 35.829.745,37 KM koja su sačinjena od prihoda i primitaka u najvećem dijelu, te od suficita iz prethodne godine, neutrošenih kreditnih sredstava te primljenih kreditnih sredstava u ovom kvartalu.

U istom periodu ostvareni su rashodi u iznosu od 21.512.270,28 KM. Od ukupno utrošenih sredstava, na rashode se odnosio najveći dio, odnosno 20.347.638,64 KM, za otplatu kredita izdvojeno je 919.926,48 KM te za rashode koji se finansiraju iz kredita utrošeno je 250.705,16 KM. Najznačajnije učešće u ukupnim rashodima, kao i u prethodnom kvartalu, imaju budžetski korisnici za koje su budžetom i planirana najveća sredstva, a to su:

- Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica (35,48%)
- Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu (19,50%)
- Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu (8,47%)
- Služba civilne zaštite (7,88%)

Pored toga, zanimljivo je istaći da od svih službi upravo Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica, te Služba civilne zaštite imaju najmanja izvršenja budžeta u odnosu na planirana sredstva. Izvršenja ovih službi su 24,61% i 27,26%, respektivno. Na kraju obračunskog perioda ostvaren je ukupni **akumulirani suficit** u iznosu od 14.140.661,63 KM, od čega 5.005.378,59 KM predstavljaju sredstva viška prihoda nad rashodima, dok ostatak čine sredstva procijenjenog suficita i neutrošenih kreditnih sredstava.

Prethodna praksa nastavljena je i za period 1. 1. – 30. 9. 2021. godine gdje su ukupna planirana sredstva uvećana za 309.562,19 KM. Uvećanja su se desila kroz donošenje **5 (pet)** Odluka o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada objavljenih u Službenom glasniku Grada Tuzla (broj: 7/21, 8/21, 9/21). U obrazloženju izvještaja o izvršenju budžeta za treći kvartal navedeno je da se vrši rezervisanje troškova za započete aktivnosti i projekte koji se finansiraju iz budžeta, te je shodno tome navedeno da u knjigovodstvu budžeta na dan 30. 9. 2021. godine visina ukupno rezervisanih sredstava prema knjigovodstvenoj evidenciji iznosi 9.507.825,60 KM.

Ukupna sredstva koja su ostvarena u ovom periodu iznose 48.462.352,13 KM, pri čemu je struktura sljedeća:

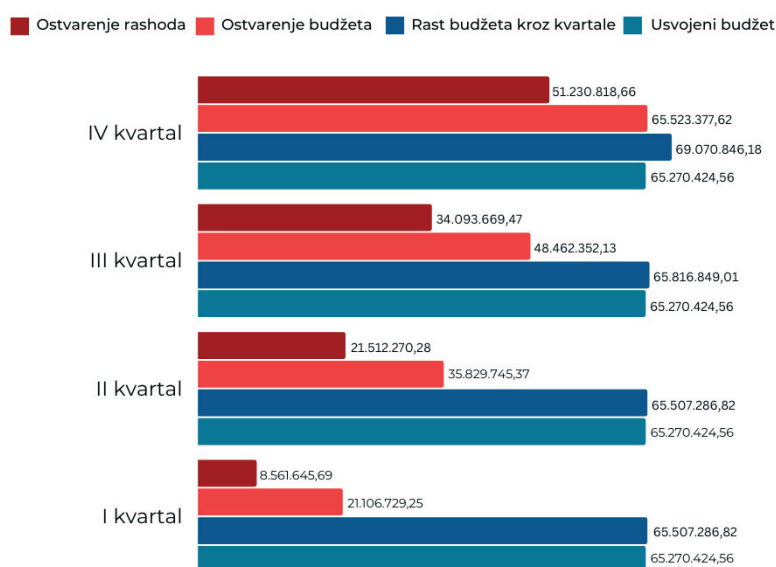
- Ostvarena sredstva po osnovu prihoda i primitaka (38.680.211,19 KM)
- Procijenjeni suficit iz prethodne godine (8.635.688,51 KM)
- Neutrošena kreditna sredstva (500.000,00 KM)
- Ostvareni primici od kredita (646.452,43 KM)

Ostvareni rashodi u ovom periodu iznose 34.093.669,47 KM od čega je za otplatu kredita izdvojeno 1.373.494,42 KM, a za rashode koji se finansiraju iz kredita 646.452,43 KM. Na kraju obračunskog perioda ukupni **akumulirani suficit** iznosio je 14.368.682,66 KM, od čega se 5.233.399,62 KM odnosi na višak prihoda nad rashodima. Kroz tri dosad analizirana kvartala uočljivo je konstantno povećanje iznosa viška prihoda nad rashodima što ukazuje na to da se ostvareni prihodi tokom izvještajnog perioda ne uspiju u potpunosti utrošiti.

U posljednjem kvartalnom *Izveštaju o izvršenju budžeta* došlo je do povećanja ukupno planiranih sredstava u iznosu od 3.253.997,17 KM. Ovo povećanje je uzrokovano rebalansom budžeta koji je usvojen na sjednici Gradskog vijeća, 30. septembra 2021. godine, u iznosu od 2.275.311,50 KM. Ostatak sredstava uvećan je kroz donošenje Odluka o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada. U posljednjem kvartalu donesene su **4 (četiri)** takve odluke, prema kojim su sredstva budžeta uvećana za 978.685,67 KM. Ove odluke su objavljene u Službenom glasniku Grada Tuzla (broj: 12/21 i 13/21). Iznos ukupno ostvarenih sredstava budžeta je 65.523.377,62 KM, što u poređenju sa ukupno planiranim sredstvima budžeta, nakon svih izmjena i dopuna budžeta, predstavlja izvršenje od 94,86%. Ukoliko bismo poredili ostvarena sredstva u posljednjem kvartalu sa planiranim sredstvima u prvobitno usvojenom budžetu dobili bismo potpuno drugačiju sliku.

Rezultati izvršenja budžeta za 2021. godinu

U budžetu za 2021. godinu koji je usvojilo Gradsko vijeće ukupno su planirana sredstva u iznosu od 65.270.424,56 KM. U poređenju sa ovim sredstvima očigledno je da je došlo do ostvarenja od 100,38%. Prema ovome se može zaključiti da je budžet za 2021. godinu generalno veoma dobro isplaniran. Na narednoj slici prikazano je ostvarenje prihoda i primitaka te rashoda kroz sve analizirane kvartale i to u odnosu na ukupno planirana sredstva.

Rashodi ostvareni u posljednjem kvartalu iznose 51.230.818,66 KM, što predstavlja izvršenje od 74,17% u odnosu na ukupno planirana sredstva. Ukoliko bismo ponovno ova sredstva poredili sa prvobitno usvojenim budžetom dobili bismo drugačiji rezultat, ali i bez obzira na to, izvršenje rashoda bi i dalje bilo znatno manje u odnosu na plan. Ukupno **akumulirani suficit** na kraju posljednjeg kvartala iznosi 14.292.558,96 KM, dok od tih sredstava 4.168.037,51 KM otpada na sredstva viška prihoda nad rashodima. U odnosu na prethodni kvartal došlo je do

umanjenja ovog iznosa, što nam govori da je u posljednjem kvartalu potrošeno više sredstava nego što je ostvareno prihoda.

Svi podaci koji su dobijeni kroz analizu izvršenja budžeta iz prethodnog poglavlja predstavljaju zbirne rezultate, odnosno, prvi kvartal se odnosi na prva tri mjeseca budžetske godine dok se drugi kvartal odnosi na prvih šest mjeseci budžetske godine uključujući i podatke iz prva tri mjeseca. Na taj način se najbolje predstavila dinamika ostvarivanja planiranih prihoda i rashoda.

Kako bismo što jednostavnije prikazali izvršenje budžeta kroz kvartale, u narednoj tabeli su obrađeni svi kvartali pojedinačno. Tačno su navedeni iznosi ostvarenih prihoda i rashoda, te razlike između ostvarenih prihoda i rashoda i to za svaki kvartal pojedinačno. Pojedinačni rezultati u ovoj tabeli zapravo znače da u drugi kvartal ovaj put neće biti ubrojani i podaci iz prvog kvartala, što važi i za ostale kvartale.

Kvartal	Period	OSTVARENI PRIHODI	OSTVARENI RASHODI	VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA
I	1.1.–31.3.	11.971.040,74	8.651.645,69	3.319.395,05
II	1.4.–30.6.	14.723.016,12	12.860.645,59	1.862.391,53
III	1.7.–30.9.	12.632.606,76	12.581.399,19	51.207,57
IV	1.10.–31.12	16.071.787,08	17.137.149,19	-1.065.362,11
UKUPNO		55.398.450,70	51.230.818,66	4.167.672,09

Najveći višak prihoda nad rashodima desio se u prvom kvartalu, za što je najvećim dijelom zaslužna *Odluka o privremenom finansiranju* koja je tada bila na snazi. Posljedice ove odluke su se djelimično odrazile i na drugi kvartal, dok treći i četvrti kvartal imaju veoma visok stepen izvršenja rashoda u odnosu na prihode, te pojavu i viška rashoda nad приходima u četvrtom kvartalu. Dobijeni rezultati u koloni *Višak prihoda nad rashodima* razlikuju se od iznosa koji je naveden u *Obrazloženju Izvještaja o izvršenju budžeta Grada Tuzla za 1.1.–31.12.2021. godine*. Kao što je ranije navedeno, do ove razlike je došlo zbog neuvrštenog iznosa suficita iz prethodne godine od JU „Centar za kulturu“ Tuzla u iznosu od 405,47 KM. Nakon njegovog uvrštavanja dobija se iznos od 4.168.037,51 KM koji će biti sastavni dio akumuliranog suficita za 2021. godinu. Pored ovog iznosa, akumulirani suficit za 2021. godinu čini i akumulirani suficit iz prethodnih godina u iznosu od 10.124.521,45 KM. Ovi iznosi su raspoređeni po fondovima budžeta i to na način prikazan u sljedećoj tabeli.¹³

R. br.	NAZIV	AKUMULIRANI SUFICIT IZ PRETHODNIH GODINA	VIŠAK RASHODA NAD PRIHODIMA U PERIODU 1-X11 2021. GODINA	UKUPAN SUFICIT NA DAN 31.12.2021. GODINE
0	1	2	3	4
1.	Opšti fond	4.472.308,68	2.302.200,81	6.774.509,49
2.	Fond za komunalnu infrastrukturu	3.323.493,27	1.631.231,26	4.954.724,53
3.	Fond sredstava od naknade ostvarene radom TE	1.773.769,73	155.679,00	1929.448,73
4.	Fond za socijalno stanovanje	54.949,77	78.926,44	133.876,21
5.	PROCIJENJENI SUFICIT (1 - 4)	9.624.521,45	4.168.037,51	13.729.558,96
6.	Fond za kom. infrastr. – neutrošena kreditna sredstva	500.000,00	0,00	500.000,00
7.	UKUPNO (5+6)	10.124.521,45	4.168.037,51	14.292.558,96

Ukupni akumulirani suficit za 2021. godinu nije u potpunosti raspoređen u budžet za 2022. godinu. Od ukupnih sredstava akumuliranog suficita raspoređen je iznos od 11.020.659,90 KM, i to na sljedeći način:

- Opšti fond – 3.441.995,63 KM
- Fond za komunalnu infrastrukturu – 5.036.320,86 KM
- Fond sredstava od naknade ostvarene radom termoelektrana – 2.042.343,41 KM
- Fond za komunalnu infrastrukturu (neutrošena kreditna sredstva) – 500.000,00 KM

Kao što je navedeno, mnogi budžetski korisnici su tokom godine pretrpjeli izmjene svojih ukupno planiranih rashoda za 2021. godinu. Do izmjena je dolazilo zbog izmjene projekcije prihoda budžeta, raspoređivanja ostvarenog suficita iz prethodne godine, ali i zbog izmjene samih potreba budžetskih korisnika tokom godine. U narednoj tabeli je prikazano koliko su iznosili prvobitno planirani rashodi pojedinačnih budžetskih korisnika kao i njihov iznos nakon izmjena i dopuna.

NAZIV ORGANIZACIONE JEDINICE	PLAN BUDŽETA 2021.	PLAN NAKON BUDŽETA REBALNSA 2021.	UVEĆANJE/ UMANJENJE (3-2)
1	2	3	4
Gradsko vijeće	1.565.150,00	1.643.150,00	78.000,00
Stručna služba za poslove gradonačelnika	1.461.900,00	2.002.870,40	540.970,4
Služba za budžet i finansije	1.218.736,07	1.192.736,07	- 26.000,00
Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu	9.490.505,47	9.975.527,68	485.022,21
Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove MZ	30.863.651,38	33.413.973,99	2.550.322,61
Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoline	965.500,00	965.500,00	0,00
Služba za geodetske i imovinskopravne odnose	1.260.000,00	1.260.000,00	0,00
Služba za inspekcijske poslove	1.314.000,00	1.249.000,00	- 65.000,00
Služba za opću upravu i zajedničke poslove	2.821.629,30	2.771.629,30	- 50.000,00
Služba za boračko-invalidsku zaštitu	2.442.343,37	2.526.449,77	84.106,40
Služba civilne zaštite	6.221.752,29	6.191.752,29	- 30.000,00
Stručna služba Gradskog vijeća	448.351,00	448.351,00	0,00
Gradsko pravobranilaštvo	467.400,00	668.900,00	201.500,00
UO Zavod za urbanizam	653.500,00	626.000,00	- 27.500,00
Služba za internu reviziju	152.600,00	152.600,00	0,00
Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu	3.923.406,68	3.982.405,68	58.999,00
UKUPNO	65.270.424,56	69.070.846,18	3.800.421,62

Naredna tabela prikazuje dinamiku ostvarenja potrošnje kroz kvartale. Pojedinačno će biti predstavljeni svi budžetski korisnici kao i iznos rashoda koji su imali u pojedinačnim kvartalima. Pored toga u posljednjoj koloni nalazi se ukupan iznos rashoda koji su budžetski korisnici ostvarili tokom 2021. godine.

NAZIV ORGANIZACIONE JEDINICE	OSTVARENJE RASHODA BUDŽETA ZA 1.1–31.3.	OSTVARENJE RASHODA BUDŽETA ZA 1.4.–30.6.	OSTVARENJE RASHODA BUDŽETA ZA 1.7.–30.9.	OSTVARENJE RASHODA BUDŽETA ZA 1.10.–31.12.	UKUPNO OSTVARENI RASHODI U 2021. GODINI (2+3+4+5)
1	2	3	4	5	6
Gradsko vijeće	253.289,80	398.114,59	387.956,00	473.554,21	1.512.914,60
Stručna služba za poslove gradonačelnika	273.812,41	278.436,33	281.880,61	708.325,68	1.542.455,03
Služba za budžet i finansije	226.584,47	246.398,33	330.897,14	259.464,87	1.063.344,81
Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu	1.964.201,11	2.230.327,88	2.190.515,50	2.945.774,73	9.330.819,22
Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove MZ	2.608.410,79	5.024.473,68	4.978.771,53	8.319.390,53	20.931.046,53
Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoline	199.891,83	193.961,67	286.507,72	222.993,24	903.354,46
Služba za geodetske i imovinskopravne odnose	220.775,76	407.282,88	210.214,28	212.685,72	1.050.958,64
Služba za inspekcijske poslove	302.822,06	279.124,74	295.712,47	286.953,25	1.164.612,52
Služba za opću upravu i zajedničke poslove	550.300,44	596.757,71	643.077,51	622.014,02	2.412.149,68
Služba za boračko-invalidsku zaštitu	329.499,12	596.593,80	503.048,39	428.964,68	1.858.105,99
Služba civilne zaštite	719.596,42	976.205,53	860.965,74	1.425.667,99	3.982.435,68
Stručna služba Gradskog vijeća	102.881,47	98.949,11	105.868,61	101.301,71	409.000,90
Gradsko pravobranilaštvo	180.428,14	96.247,18	110.514,82	135.055,28	522.245,42
UO Zavod za urbanizam	137.554,17	135.965,57	142.384,89	140.162,90	556.067,53
Služba za internu reviziju	30.876,97	31.475,76	32.749,79	31.836,85	126.939,37
Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu	550.720,73	1.270.309,83	1.220.334,19	813.003,53	3.854.368,28
UKUPNO	8.651.645,69	12.860.624,59	12.581.399,19	17.137.149,19	51.230.818,66

Najveći iznos rashoda ostvaren je u posljednjem kvartalu. Ostvarenje u prvom kvartalu je značajno manje od ostalih jer je u tom periodu na snazi bila Odluka o privremenom finansiranju te su stoga značajno bili ograničeni mogući rashodi.

U sljedećoj tabeli prikazano je izvršenje budžetskih korisnika u odnosu na planirano. Izvršenje je prikazano kroz dva procenta, prva kolona sa procentima predstavlja upoređivanje izvršenja budžeta sa prvobitnim budžetom. Rezultati iz te kolone nam daju uvid u adekvatnost planiranja na početku budžetske godine. Rezultati u drugoj koloni predstavljaju odnos utrošenih sredstava u odnosu na planirana sredstva nakon svih izmjena i dopuna budžeta.

NAZIV ORGANIZACIONE JEDINICE	PLAN BUDŽETA 2021.	PLAN BUDŽETA NAKON REBALANSA 2021.	OSTVARENJE RASHODA BUDŽETA ZA 2021. GODINU	PROCENAT OSTVARENJA RASHODA 4/2	PROCENAT OSTVARENJA RASHODA 4/3
1	2	3	4	5	9
Gradsko vijeće	1.565.150,00	1.643.150,00	1.512.914,60	96,66	92,07
Stručna služba za poslove gradonačelnika	1.461.900,00	2.002.870,40	1.542.455,03	105,51	77,01
Služba za budžet i finansije	1.218.736,07	1.192.736,07	1.063.344,81	87,24	89,15
Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu	9.490.505,47	9.975.527,68	9.330.819,22	98,31	93,54
Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove MZ	30.863.651,38	33.413.973,99	20.931.046,53	67,81	62,64
Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoline	965.500,00	965.500,00	903.354,46	93,56	93,56
Služba za geodetske i imovinskopravne odnose	1.260.000,00	1.260.000,00	1.050.958,64	83,41	83,41
Služba za inspekcijske poslove	1.314.000,00	1.249.000,00	1.164.612,52	88,63	93,24
Služba za opću upravu i zajedničke poslove	2.821.629,30	2.771.629,30	2.412.149,68	85,48	87,03

Služba za boračko-invalidsku zaštitu	2.442.343,37	2.526.449,77	1.858.105,99	76,07	73,55
Služba civilne zaštite	6.221.752,29	6.191.752,29	3.982.435,68	64,00	64,32
Stručna služba Gradskog vijeća	448.351,00	448.351,00	409.000,90	91,22	91,22
Gradsko pravobranilaštvo	467.400,00	668.900,00	532.245,42	113,87	79,57
UO Zavod za urbanizam	653.500,00	626.000,00	556.067,53	85,09	88,83
Služba za internu reviziju	152.600,00	152.600,00	126.939,37	83,18	83,18
Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu	3.923.406,68	3.982.405,68	3.854.368,28	98,24	96,78
UKUPNO	65.270.424,56	69.070.846,18	51.230.818,66	78,49	74,17

Vidljiva je razlika između dobijenih rezultata u kolonama (5) i (6). Ukoliko posmatramo rezultate u koloni (5), primjetno je da većina službi ima veoma dobre procenete izvršenja budžeta, što govori da su službe dobro planirale prilikom pravljenja prvobitnog budžeta. Dvije službe su imale značajnije prekoračenje u rashodima u odnosu na prvobitno planirane prihode, što ukazuje na neadekvatno planiranje prvobitnog budžeta. U tim službama je došlo do rebalansa, ali u znatno većoj mjeri nego što je to bilo potrebno, jer su se izvršenja u odnosu na prvobitni budžet od 105,51% i 113,87% smanjila na 77,01% i 79,57%, respektivno. Samim time došlo je do stvaranja suficita u navedenim službama.

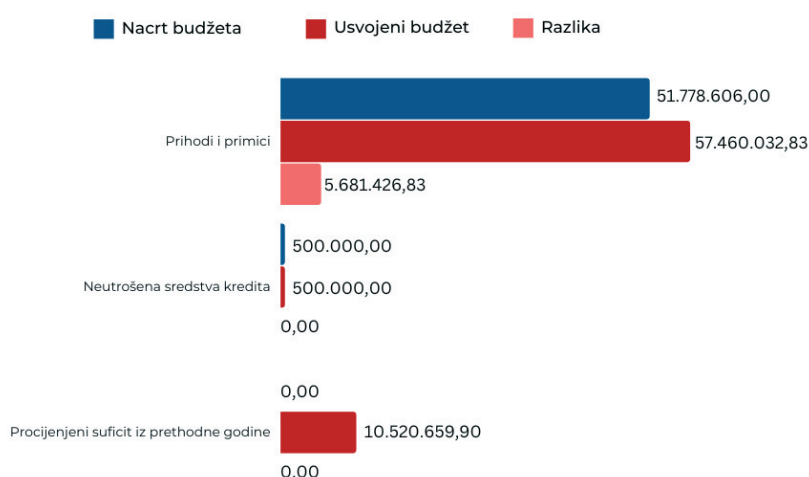
Sredstva budžeta za 2022. godinu

U usporedbi sa 2021. godinom, ukupna sredstva za podmirenje javnih prihoda za 2022. godinu planirana su u iznosu od **52.278.606,00 KM**, što je znatno manje u odnosu na Nacrt i Budžet iz prethodne godine. Značajna razlika u odnosu na prethodnu godinu može se objasniti sa nekoliko razloga:

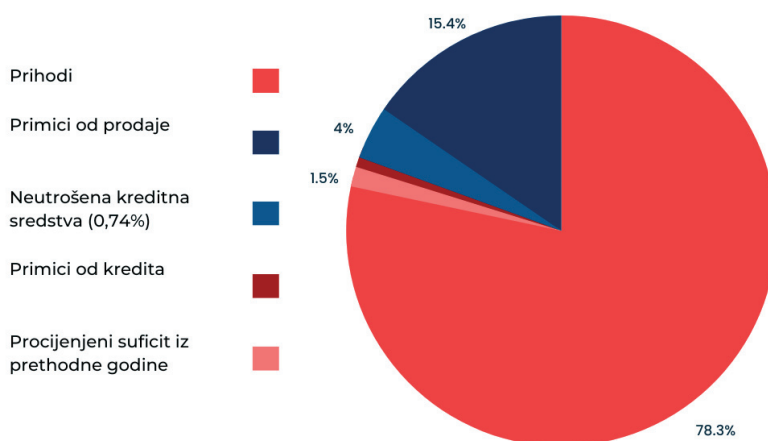
- Primici od kredita za 2022. godinu planiraju se u iznosu od 500.000,00 KM, dok je taj iznos u 2021. godini bio 4.298.864,07 KM;
- Sredstva planirana od vlastitih prihoda, tekućih i kapitalnih transfera i donacija manja su za 2.172.901,40 KM u odnosu na prošlu godinu. Razlog je taj što gradske službe u trenutku formiranja Nacrta budžeta ne raspolažu informacijama da li će od Tuzlanskog kantona, Federacije Bosne i Hercegovine i države Bosne i Hercegovine biti odobrena sredstva za određene projekte u narednoj godini;

- S obzirom na to da je navedeni Nacrt budžeta pripreman u septembru, nije bilo moguće ocijeniti tačan iznos suficita iz prethodne godine te izvršiti njegovu raspodjelu u Nacrt budžeta za 2022. godinu.

Nakon održane javne rasprave o Nacrtu budžeta, ukupna planirana sredstva budžeta za 2022. godinu iznosila su **68.480.692,73 KM**, što je više za 16.202.086,73 KM u odnosu na usvojeni Nacrt budžeta. Na narednom grafiku prikazana je struktura sredstava budžeta za 2022. godinu, te predstavljeno poređenje tih sredstava u odnosu na ona koja su planirana Nacrtom budžeta za 2022. godinu.

Ukupna planirana sredstva budžeta Grada Tuzla za 2022. godinu raspoređena su na sljedeći način:

Iako je u prethodnim poglavljima analize navedeno da ukupni akumulirani suficit na dan 31. 12. 2021. godine iznosi 14.292.558,96 KM, kompletan iznos tog suficita nije mogao biti uključen u ovaj budžet. Razlog je taj što se budžet za 2022. godinu donosi prije početka 2022. godine, kada ne postoje tačne informacije o ukupnoj vrijednosti akumuliranog suficita. Informacija o ukupnom suficitu iz 2021. godine se saznaje iz *Izveštaja o izvršenju budžeta*

Grada Tuzle za 1.1.–31.12.2021. godine. Razlika između planiranog suficita i stvarnog akumuliranog suficita se kroz rebalanse budžeta raspoređi tokom 2022. godine.

Rashodi budžeta za 2022. godinu

Ukupno planirani rashodi za 2022. godinu iznose 68.480.692,73 KM, pri čemu su ova sredstva raspoređena na sljedeći način:

- Finansiranje rashoda – 62.119.866,30 KM
- Rashodi finansirani iz kredita – 3.253.826,43 KM
- Otplata kredita – 1.857.000,00 KM
- Rezervisana sredstva za izdate garancije – 1.250.000,00 KM

Najznačajnije učešće u ukupnim rashodima, kao i u prethodnoj godini, imaju sljedeće službe:

- **Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica** – 34.181.481,37 KM ili 49,91%
- **Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu** – 7.950.489,00 KM ili 11,61%
- **Služba civilne zaštite** – 5.551.298,42 KM ili 8,11%
- **Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu** – 4.329.500,00 KM ili 6,32%

U narednoj tabeli je prikazana raspodjela razlike između Nacrta i usvojenog Budžeta u iznosu od 16.202.086,73 KM po budžetskim korisnicima.

RED.	NAZIV SLUŽBE	NACRT BUDŽETA ZA 2022. GODINU	PRIJEDLOG BUDŽETA ZA 2022. GODINU	UVEĆANJE/ UMANJENJE
1	Gradsko vijeće	1.725.300,00	2.064.300,00	339.000,00
2	Stručna služba za poslove gradonačelnika	1.575.006,00	1.714.339,97	139.333,97
3	Služba za budžet i finansije	1.211.000,00	1.211.000,00	0,00
4	Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu	9.218.500,00	7.895.489,00	-1.323.011,00
5	Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove MZ-a	20.599.000,00	34.049.481,37	13.450.481,37
6	Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoline	924.500,00	921.500,00	-3.000,00
7	Služba za geodetske i imovinsko-pravne poslove	1.037.000,00	1.319.315,99	282.315,99
8	Služba za inspekcijske poslove	1.298.000,00	1.298.000,00	0,00
9	Služba za opću upravu i zajedničke poslove	2.671.000,00	2.797.000,00	126.000,00
10	Služba za BIZ-u, stambene poslove i integraciju raseljenih lica	2.450.500,00	2.223.367,98	-227.132,02
11	Služba civilne zaštite	4.219.500,00	5.295.298,42	1.075.798,42
12	Stručna služba Gradskog vijeća	409.100,00	405.100,00	-4.000,00
13	Gradsko pravobranilaštvo	567.900,00	664.400,00	96.500,00
14	Upravna organizacija Zavod za urbanizam	661.500,00	658.500,00	-3.000,00
15	Služba za internu reviziju	182.100,00	182.100,00	0,00
16	Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu	3.528.700,00	4.281.500,00	752.800,00
17	Bruto plate, doprinosi poslodavca i ostali doprinosi gradskih i stručnih službi upravne organizacije	11.058.000,00	12.558.000,00	1.500.000,00
UKUPNO		63.336.606,00	66.980.692,73	16.202.086,73

U odnosu na usvojeni Budžet došlo je do velikog broja izmjena u iznosu ukupno planiranih sredstava tokom godine. Izmjene su se odvijale kroz **2 (dva) rebalansa** budžeta koja su se desila tokom budžetske godine, kao i kroz donošenje odluka o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada.

Prema podacima iz prvog izvještaja, ukupna planirana sredstva budžeta za 2022. godinu iznose 68.685.001,73 KM, što je više za 204.309,00 KM u odnosu na prvobitno usvojeni budžet. Do povećanja sredstava je došlo zbog donošenja **3 (tri) Odluke o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada** u iznosu jednakom navedenoj razlici. Ukupni ostvareni prihodi u ovom izvještajnom periodu iznose 25.605.902,42 KM ili 37,28% planiranih sredstava, što je za 4.499.173,17 KM više u odnosu na isti period prethodne godine. Struktura ostvarenih prihoda je sljedeća:

- Prihodi i primici – 14.507.068,16 KM
- Procijenjeni suficit iz prethodne godine – 10.520.659,90 KM
- Neutrošena kreditna sredstva – 500.000,00 KM
- Primici od kredita – 78.174,36 KM

U istom periodu ostvareni su ukupni rashodi u iznosu od 10.109.502,03 KM ili 14,72% u odnosu na planirane rashode, te su rashodi veći za 1.457.856,34 KM u odnosu na isti period prethodne godine.

Ukoliko se u obzir uzmu izvršenja budžeta svih službi u ovom izvještaju, najmanje izvršenje u odnosu na planirani budžet ima Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica koji iznosi samo 8,54%. Isti slučaj se dešavao i prethodne godine, gdje je kroz praćenje svih kvartalnih izvještaja ova služba imala ubjedljivo najmanje izvršenje budžeta. Na kraju obračunskog perioda ustanovljeno je da **ukupni akumulirani suficit** na dan 31. marta 2022. godine iznosi 15.477.916,62 KM.

Ukupno planirana sredstva budžeta prema izvještaju za **1. 1. – 30. 6. 2022. godine** iznose 73.576.756,69 KM, što je više za 4.891.754,96 KM u odnosu na prethodni izvještaj o izvršenju budžeta. Do znatne razlike došlo je zbog rebalansa budžeta koji je usvojen na sjednici održanoj 30. maja 2022. godine kao i zbog donošenja **5 (pet) Odluka o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada**. Kroz ove odluke došlo je do povećanja planiranih sredstava budžeta za 103.838,04 KM. Pored toga, kroz rebalans budžeta došlo je do povećanja sredstava u iznosu od 4.787.916,92 KM.

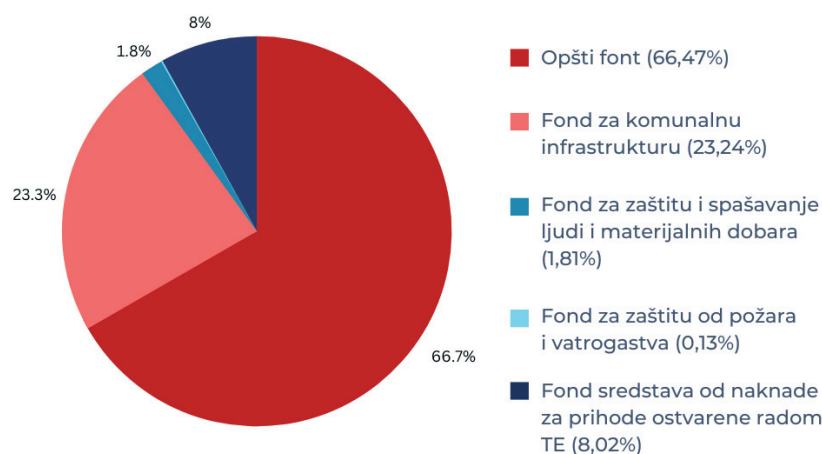
U ovom periodu su ostvarena ukupna sredstva u iznosu od 44.942.825,76 KM, što je više za 9.113.080,69 KM u odnosu na isti period prethodne godine. Kao i u prethodnom kvartalu, najveći dio sredstava je ostvaren kroz prihode i primitke, dok su ostala sredstva raspoređena kroz suficit iz prethodne godine, neutrošena kreditna sredstva i primitke od kredita. U istom periodu ostvareni su rashodi u iznosu od 24.092.946,72 KM, što je više za 2.580.676,44 KM u odnosu na isti period prethodne godine. Kao i u prethodnom izvještaju, najznačajnije učešće u ukupnim rashodima imaju iste službe. Pored toga, nastavila se praksa da **Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica** ima najniži procenat izvršenja budžeta u odnosu na planirani budžet.

Na kraju obračunskog perioda na dan 30. 6. 2022. godine ukupni **akumulirani suficit** iznosi 20.849.879,04 KM. U izvještaju o izvršenju budžeta navodi se da od ukupnih sredstava veliki dio otpada na rezervacije,¹⁴ oko 12,1 milion KM. Pored toga, navodi se da je iznos procijenjenih neevidentiranih obaveza u ovom izvještajnom periodu oko 300.000,00 KM. Uzevši sve navedeno u obzir, procijenjeno je da realni suficit iznosi oko 8,4 miliona KM.

Ukupna sredstva budžeta planirana u periodu **1. 1. – 30. 9. 2022. godine** iznosila su 74.302.856,69 KM i veća su za 726.100,00 KM u odnosu na ukupna sredstva budžeta predstavljena u prethodnom izvještaju. Do ove razlike je došlo zbog donošenja **5 (pet) Odluka o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada** u ukupnom iznosu koji je jednak navedenoj razlici.

U ovom periodu ostvarena su ukupna sredstva u iznosu od 60.977.508,50 KM i veća su za 12.515.156,37 KM u odnosu na isti period prethodne godine. Prihodi i primici ostvareni tokom godine, neutrošena kreditna sredstva i sredstva ostvarena po osnovu suficita

evidentiraju se u odgovarajuće fondove u pripadajućem iznosu, u skladu sa namjenom, i to na način prikazan na sljedećem grafiku.

U istom izvještajnom periodu ostvareni su ukupni rashodi u iznosu od 40.418.990,53 KM, što je više za 6.325.321,06 KM u odnosu na isti izvještajni period prethodne godine. Struktura ovih rashoda je:

- Finansiranje rashoda – 38.205.359,38 KM (94,52%)
- Otplata kredita – 1.466.277,86 KM (3,63%)
- Rashodi finansirani iz kredita – 747.353,28 KM (1,85%)

Najznačajnije učešće u ukupnim rashodima, kao i do sada, imaju najveće službe, a to su:

- Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica (42,12%)
- Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu (13,52%)
- Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu (9,22%)
- Služba civilne zaštite (8,89%)

Na kraju obračunskog perioda na dan 30. 9. 2022. godine ukupni **akumulirani suficit** iznosi 20.558.517,97 KM i manji je u odnosu na akumulirani suficit u prethodnom izvještaju. To ukazuje da je u ovome tromjesečju ostvarena potrošnja u većem iznosu nego što su akumulirani prihodi, odnosno da je došlo do viška rashoda nad приходima.

Ukupna sredstva budžeta prema izvještaju o izvršenju budžeta za **1. 1. – 31. 12. 2022. godine** iznosila su 79.263.564,15 KM i veća su za 4.960.707,46 KM u odnosu na prethodni izvještaj o izvršenju budžeta. U ovom izvještajnom periodu, usvojen je drugi rebalans budžeta u 2022. godini. Sredstva raspoređena rebalansom budžeta iznose 4.729.411,63 KM. Pored rebalansa budžeta doneseno je i **7 (sedam) Odluka** o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada u ukupnom iznosu od 213.295,83 KM.

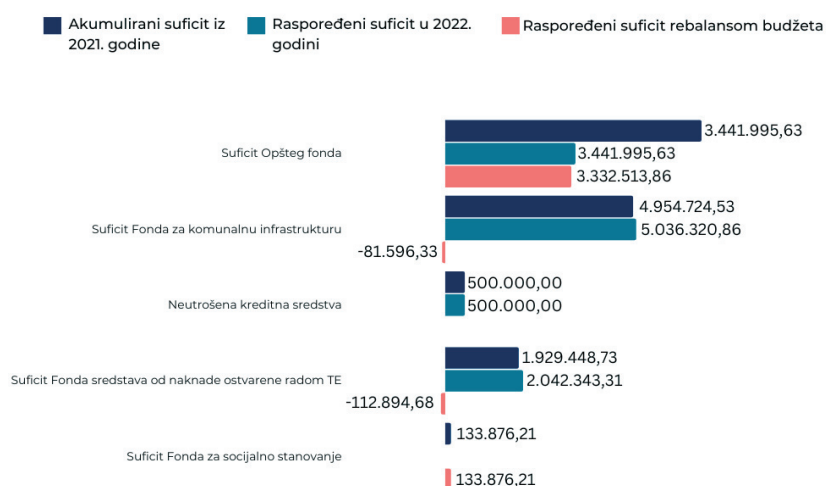
Ukupna ostvarena sredstva u ovom periodu iznose 77.832.348,00 KM, što je više za 12.308.970,38 KM u odnosu na isti period prethodne godine. U istom periodu ostvareni su rashodi u iznosu od 62.830.661,56 KM. Najveće učešće u ukupnim rashodima imaju službe za koje se izdvajaju i najveći iznosi sredstava u budžetu. Ukupni procenat izvršenja budžeta iznosi 79,27%, pri čemu najniži procenat izvršenja budžeta imaju sljedeće službe:

- Služba za boračko-invalidsku zaštitu, stambene poslove i integraciju raseljenih lica – 77,70%
- Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica – 71,68%
- Služba civilne zaštite – 71,18%
- Služba za geodetske i imovinskopravne poslove – 70,74%

Na kraju obračunskog perioda ukupni akumulirani suficit na dan 31. 12. 2022. godine iznosi 15.001.686,44 KM. Sve podatke koji su navedeni iz Izvještaja o izvršenju budžeta Grada Tuzla za period 1.1.–31.12.2022. godine treba uzeti s određenom rezervom, jer izvještaj još uvijek nije usvojen na sjednici Gradskog vijeća te je stoga moguće da će doći do određenih promjena.

Rebalansi budžeta tokom godine

Godišnjim obračunom budžeta za 2021. godinu iskazan je akumulirani suficit u iznosu od 14.292.558,96 KM. Ukupni suficit koji je raspoređen u budžet Grada Tuzla za 2022. godinu iznosi 11.020.659,90 KM. Razlika između stvarnog suficita za prethodnu godinu i suficita koji je uključen u ovaj budžet je 3.271.899,06 KM, te će se ova razlika rasporediti kroz rebalans tako da će kompletno akumulirani suficit iz prethodne godine biti uključen u Budžet za 2022. godinu.

Ukupna sredstva raspoređena rebalansom budžeta su 4.787.916,92 KM. Najveći dio sredstava čini neraspoređeni suficit, ali pored toga došlo je do povećanja/umanjenja određenih prihoda, i to:

- Povećanje prihoda i primitaka 1.589.355,35 KM
- Umanjenje primitaka od kredita 73.337,49 KM
- Suficit iz 2021. godine 3.271.899,06 KM

UKUPNO

4.787.916,92 KM

U narednoj tabeli data je raspodjela navedenih sredstava po pojedinačnim budžetskim korisnicima.

R.br.	BUDŽETSKI KORISNIK	BUDŽET 2022. GODINE	UKUPNO POVEĆANJE/ UMANJENJE	REBALANSIRANI BUDŽET 2022. GODINE
0	1	2	3	4
1	Sredstva za rad Gradske izborne komisije	42.500,00	0,00	42.500,00
2	Stručna služba za poslove Gradonačelnika	6.000,00	6.914,19	12.914,19
3	Donatorska sredstva	515.536,97	233.535,18	749.072,15
4	Tekuća rezerva	70.000,00	100.000,00	170.000,00
5	Služba za budžet i finansije	22.000,00	31.000,00	53.000,00
6	Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu	31.000,00	456.555,00	3.214.500,00
7	JU „Centar za socijalni rad“ Tuzla	456.555,00	59.760,00	993.760,00
8	JU „Centar za kulturu“ Tuzla	658.800,00	85.879,29	744.679,29
9	Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove MZ-a	15.493.378,08	1.761.671,50	17.255.049,58
10	Služba geodetske i imovinsko-pravne poslove	110.316,00	5.000,00	115.316,00
11	Služba za opću upravu i zajedničke poslove	170.000,00	20.000,00	190.000,00
12	Služba za BIZ, stambene poslove i integraciju raseljenih lica	117.000,00	160.876,21	277.876,21
13	Služba civilne zaštite	1.782.486,70	1564.725,55	3.347.212,25
14	Gradsko pravobranilištvo	3.000,00	8.000,00	11.000,00
15	Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu	2.310.000,00	2944.000,00	2.604.000,00
UKUPNO		24.992.962,75	4.787.916,92	29.780.879,67

Drugi rebalans budžeta u 2022. godini usvojen je na sjednici Gradskog vijeća koja je održana 27. 10. 2022. godine. Rebalansom je predloženo ukupno povećanje sredstava u iznosu od 4.729.411,63 KM, i to na sljedećim pozicijama:

- Povećanje prihoda 4.459.622,60 KM
- Povećanje primitaka od prodaje imovine 261.000,00 KM
- Povećanje primitaka od kredita 8.789,03 KM

UKUPNO

4.729.411,63 KM

U sljedećoj tabeli je prikazana i raspodjela ovih sredstava po pojedinačnim budžetskim korisnicima.

R.br.	BUDŽETSKI KORISNIK	BUDŽET 2022. GODINE	UKUPNO POVEĆANJE/ UMANJENJE	REBALANSIRANI BUDŽET 2022. GODINE
0	1	2	3	4
1	Gradsko vijeće	1.140.000,00	200.000,00	1.340.000,00
2	Gradska izborna komisija	59.500,00	27.000,00	86.500,00
3	Stručna služba za poslove Gradonačelnika	181.914,19	29.000,00	210.914,19
4	Donatorska sredstva	533.783,31	0,00	533.783,31
5	Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu	1.949.000,00	112.000,00	2.061.000,00
6	JU „Centar za socijalni rad“ Tuzla	103.833,32	34.600,00	138.433,32
7	JU „Centar za kulturu“ Tuzla	718.279,29	6.000,00	724.279,29
8	Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove MZ-a	21.563.278,38	4.307.811,63	25.871.090,01
9	Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoline	15.500,00	0,00	15.500,00
10	Služba za opću upravu i zajedničke poslove	1.547.000,00	-27.000,00	1.547.000,00
11	Služba civilne zaštite	753.995,30	40.000,00	793.995,30
12	Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu	743.000,00	0,00	743.000,00
UKUPNO		29.336.083,79	4.729.411,63	34.065.495,42

Konstantnost suficita u planiranju

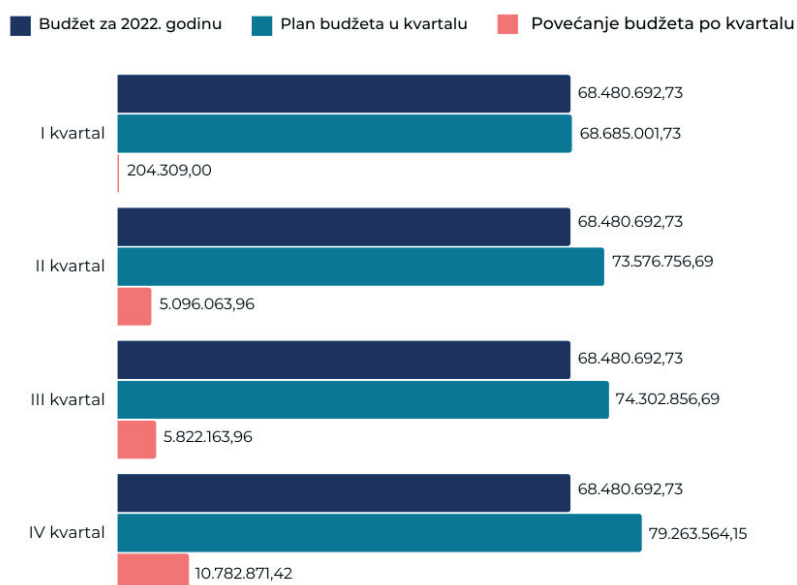
Tokom 2022. godine desila su se dva rebalansa budžeta kroz koje je došlo do ukupnog povećanja sredstava budžeta u iznosu od 9.517.328,55 KM. Pored toga, kroz *Odluke o usmjeravanju neplaniranih vlastitih sredstava u budžet Grada* došlo je do povećanja sredstava budžeta u iznosu od 1.265.542,87 KM. Ukupna sredstva budžeta koja su planirana prema Izvještaju o izvršenju budžeta Grada Tuzla za period 1. 1. – 31. 12. 2022. godine u iznosu od 79.263.564,15 KM mogu se prikazati na sljedeći način:

- Ukupna planirana sredstva u budžetu za 2022. godinu **68.480.692,73 KM**
- Povećana sredstva kroz prvi rebalans budžeta **4.787.916,92 KM**
- Povećana sredstva kroz drugi rebalans budžeta **4.729.411,63 KM**
- Povećana sredstva kroz Odluke o usmjeravanju neplaniranih sredstava u budžet Grada **1.265.542,87 KM**

UKUPNO

79.263.564,15 KM

Na sljedećoj slici prikazano je povećanje ukupno planiranih sredstava budžeta kroz kvartale u odnosu na prvobitno usvojeni Budžet za 2022. godinu.

Rezultati analize izvršenja budžeta Grada Tuzla za 2022. godinu

S obzirom na to da su svi rezultati prikazani po kvartalima zbirni, u narednoj tabeli su prikazani ostvareni prihodi i rashodi po kvartalima, ali pojedinačno. Na taj način će se najlakše prikazati proces stvaranja viška prihoda nad rashodima, odnosno stvaranje suficita.

Kvartal	Period	OSTVARENI PRIHODI	OSTVARENI RASHODI	VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA
I	1.1. - 31.3.	14.585.242,52	10.109.502,03	4.475.740,49
II	1.4. - 30.6.	16.065.024,28	13.983.444,69	2.081.579,59
III	1.7. - 30.9.	16.034.682,74	16.362.043,81	-291.361,07
IV	1.10. - 31.12.	16.854.839,50	22.411.671,03	-5.556.831,53
UKUPNO:		63.539.789,04	62.830.661,56	709.127,48

Najmanje izvršenje rashoda nad prihodima imamo u prva dva kvartala budžetske godine gdje je stvoren veliki višak prihoda nad rashodima. Tokom druge polovine godine, od 1. 7. do 31. 12. 2022. godine, imamo višak rashoda nad prihodima. Najveći višak rashoda nad prihodima desio se u posljednjem tromjesečju godine gdje je skoro u potpunosti nadoknađeno slabije izvršenje budžeta iz prve polovice godine. Ukupni višak prihoda nad rashodima za budžetsku 2022. godinu iznosi 709.127,48 KM. Taj iznos zajedno sa akumuliranim suficitom iz prethodnih godina u iznosu od 14.292.558,96 KM čini **ukupni akumulirani suficit na dan 31.**

12. 2022. godine u iznosu od 15.001.686,44 KM koji će biti raspoređen u budžetu za 2023. godinu.

Ukupni akumulirani suficit za 2022. godinu nije u potpunosti raspoređen u budžet za 2023. godinu. Od ukupnih sredstava akumuliranog suficita raspoređen je iznos od 9.798.009,03 KM, i to na sljedeći način:

- Opšti fond – 5.104.685,79 KM
- Fond za komunalnu infrastrukturu – 3.505.234,58 KM
- Fond sredstava od naknade ostvarene radom termoelektrana – 1.188.088,66 KM

Na narednoj slici prikazano je prvobitno planiranje budžeta budžetskih korisnika, te izmjene ukupno planiranih sredstava budžetskih korisnika kroz rebalanse budžeta (prvi i drugi).

NAZIV ORGANIZACIONE JEDINICE	PLAN BUDŽETA ZA 2022. GODINU	PLAN BUDŽETA NAKON PRVOG REBALANSA	PLAN BUDŽETA NAKON DRUGOG REBALANSA	UVEĆANJE / UMANJENJE (4-2)
1	2	3	4	6
Gradsko vijeće	2.064.300,00	2.064.400,00	2.112.207,95	47.907,95
Stručna služba za poslove gradonačelnika	1.812.339,97	2.173.876,71	2.311.876,71	499.536,74
Služba za budžet i finansije	1.364.500,00	1.395.400,00	1.260.200,00	- 104.300,00
Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu	7.950.489,00	8.602.683,29	9.228.071,17	1.277.582,17
Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove MZ	34.181.481,37	36.104.048,87	40.271.860,50	6.090.379,13
Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoline	998.000,00	998.000,00	1.078.000,00	80.000,00
Služba za geodetske i imovinskopravne odnose	1.408.815,99	1.413.815,99	1.425.815,99	17.000,00
Služba za inspeksijske poslove	1.445.000,00	1.445.000,00	1.430.000,00	- 15.000,00
Služba za opću upravu i zajedničke poslove	3.011.000,00	3.031.000,00	2.943.000,00	- 68.000,00
Služba za boračko-invalidsku zaštitu	2.282.367,98	2.445.994,86	2.435.994,86	153.626,88
Služba civilne zaštite	5.551.298,42	7.159.436,97	7.730.436,97	2.179.138,55
Stručna služba Gradskog vijeća	453.100,00	453.100,00	468.100,00	15.000,00
Gradsko pravobranilaštvo	698.400,00	706.400,00	718.400,00	20.000,00
UO Zavod za urbanizam	722.000,00	722.000,00	631.000,00	- 91.000,00
Služba za internu reviziju	208.100,00	208.100,00	173.100,00	- 35.000,00

Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu	4.329.500,00	4.653.500,00	5.045.500,00	716.000,00
UKUPNO	68.480.692,73	73.576.756,69	79.263.564,15	10.782.871,42

Može se uočiti da je tokom budžetske godine i donesena 2 (dva) rebalansa došlo do promjene u svim budžetskim korisnicima tj. službama. U odnosu na ukupna planirana sredstva, sve službe su pretrpjele ili povećanje ili umanjeње svojih budžetskih sredstava. Promjena ukupno planiranih sredstava po pojedinačnim službama je prikazana u tabeli u koloni broj (6).

NAZIV ORGANIZACIONE JEDINICE	PLAN BUDŽETA ZA 2022. GODINU	PLAN BUDŽETA NAKON REBALANSA 2022. GODINE	OSTVARENJE RASHODA BUDŽETA ZA 2022. GODINU	PROCENAT OSTVARENJA RASHODA (4/2)	PROCENAT OSTVARENJA RASHODA (5/2)
1	2	3	4	5	6
Gradsko vijeće	2.064.300,00	2.112.207,95	1.968.578,05	95,36	93,20
Stručna služba za poslove gradonačelnika	1.812.339,97	2.311.876,71	2.085.174,42	115,05	90,19
Služba za budžet i finansije	1.364.500,00	1.260.200,00	1.184.245,63	86,78	93,97
Služba za ekonomski razvoj, poduzetništvo i poljoprivredu	7.950.489,00	9.228.071,17	8.582.975,26	107,95	93,01
Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove MZ	34.181.481,37	40.271.860,50	28.865.093,80	84,44	71,68
Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoline	998.000,00	1.078.000,00	1.024.557,00	102,66	95,04
Služba za geodetske i imovinskopravne odnose	1.408.815,99	1.425.815,99	1.008.612,06	71,59	70,74
Služba za inspekcijske poslove	1.445.000,00	1.430.000,00	1.356.129,88	93,84	94,83
Služba za opću upravu i zajedničke poslove	3.011.000,00	2.943.000,00	2.685.602,86	89,19	91,25
Služba za boračko-invalidsku zaštitu	2.282.367,98	2.435.994,86	1.892.662,59	82,92	77,70
Služba civilne zaštite	5.551.298,42	7.730.436,97	5.502.233,68	99,11	71,18
Stručna služba Gradskog vijeća	453.100,00	468.100,00	431.114,85	95,14	92,10

Gradsko pravobranilaštvo	698.400,00	718.400,00	582.195,37	83,36	81,04
UO Zavod za urbanizam	722.000,00	631.000,00	594.452,18	82,33	94,21
Služba za internu reviziju	208.100,00	173.100,00	145.369,54	69,85	83,98
Služba za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu	4.329.500,00	5.045.500,00	4.921.664,39	113,67	97,55
UKUPNO	68.480.692,73	79.263.564,15	62.830.661,56	91,74	79,27

Ukoliko uporedimo izvršenja budžeta po službama u kolonama (5) i (6) vidimo da postoje znatna odstupanja u pojedinim službama. Ukoliko gledamo kolonu (5) gdje je vršeno poređenje izvršenja budžeta u odnosu na prvobitno usvojeni Budžet, možemo doći do zaključka da je većina službi u samom početku imala adekvatno planiranje, dok postoje i službe (ukupno njih 3) koje su imale planiranje koje ne bi zadovoljilo njihove rashode da se nisu desili rebalansi budžeta. Ukoliko posmatramo kolonu (6), gdje su prikazani rezultati poređenja rebalansiranih iznosa sredstava u odnosu na izvršenje budžeta, vidimo da sve službe imaju pozitivno izvršenje, odnosno imaju rashode manje od planiranih prihoda. Vidi se da je kroz rebalanse budžeta došlo do određene preraspodjele sredstava između budžetskih korisnika, pa samim tim i procenti izvršenja budžeta u koloni (6) daju potpuno drugačiju sliku o samom planiranju i izvršenju budžeta budžetskih korisnika.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Praksa mnogih jedinica lokalne samouprave je da se izvršenje budžeta upoređuje sa zadnjim ostvarenim rebalansom, a ne sa inicijalnim planom budžeta. Ukoliko bi se izvršenje upoređivalo sa prvobitno usvojenim planom budžeta, dobila bi se potpuno drugačija slika o načinu upravljanja i planiranja javnih finansija. Shodno tome predstavljeno je izvršenje budžeta koje podnosi nadležna služba Grada Tuzla, ali i izvršenje budžeta gdje se konačni rezultat izvršenja budžeta poredio sa prvobitno usvojenim budžetom Grada Tuzla.

Analiza je pokazala da Grad Tuzla posjeduje mehanizme, ali da ih je potrebno unaprijediti na nivou ažurnosti objava važnih budžetskih dokumenata, ali i participacije građanstva.

Kroz analizu pokazatelja obima izvršenja budžeta izdvojilo se nekoliko zaključaka. Prvi zaključak jeste da je zakonom **propisano da se izmjene i dopune budžeta vrše prema istom postupku koji se primjenjuje kod donošenja budžeta**. Međutim, praksa u Gradu Tuzla je da se prilikom donošenja *odluke o izmjenama i dopunama budžeta Grada* ne održava javna rasprava kao što je slučaj kod usvajanja budžeta. *Odluka o izmjenama i dopunama budžeta* se objavljuje na web-stranici Grada kao i u Službenom glasniku Grada Tuzla, ali tek nakon što se usvoji na sjednici Gradskog vijeća.

Iako gradonačelnik na prijedlog budžetskog korisnika može donijeti odluku o preraspodjeli sredstava u okviru ukupnog iznosa odobrenog za budžetskog korisnika, a najviše do 10% ukupno odobrenih rashoda za budžetskog korisnika, smanjena je mogućnost uključivanja građanstva i organizacija civilnog društva u sam proces donošenja odluka. Stoga je i prva preporuka da se **omogući** zainteresiranoj javnosti da učestvuje u procesima donošenja ovako bitnih odluka koje se tiču javnih sredstava, a što je već definirano i zakonom.

Drugi zaključak odnosi se na donacije, grantove i namjenske transfere odobrene i uplaćene na depozitni račun Grada Tuzla, a koji nisu planirani u budžetu, te se usmjeravaju u budžet za fiskalnu godinu na osnovu odluke gradonačelnika, na prijedlog Službe za budžet i finansije, a u skladu sa zahtjevom nadležnog budžetskog korisnika za namjene za koje su i uplaćeni. Sa aspekta budžetske transparentnosti, veoma je teško na adekvatan i pravovremen način upratiti donošenje ovih odluka, budući da ih donosi gradonačelnik i da se objavljuju u Službenom glasniku Grada Tuzla, te ne čine sastavni dio materijala za sjednice Gradskog vijeća, ne spominju se u izvještajima o izvršenju budžeta, te se ne objavljuju na web-stranici Grada Tuzla, osim kao sastavni dio *Službenog glasnika*. **Ovom praksom je umanjena transparentnost izvještavanja o budžetu jedinica lokalne samouprave**. Ovaj zaključak je bitan, jer direktno pokazuje da bi se pravovremenim objavljivanjem ovakvih i sličnih informacija

postigao viši nivo transparentnosti, a čime bi ujedno bile ispunjene i preporuke Ureda za federalnu reviziju.

Treći indikator koji je prikazan u ovoj analizi odnosi se na olakšavanje učešća javnosti u *nacrtu budžeta*. Iako Grad Tuzla u zakonski propisanoj formi priprema tzv. „budžet za građane“ koji ima za cilj planiranje i predstavljanje budžeta na način razumljiv građanstvu, on se objavljuje tek nakon usvajanja budžeta Grada. Preporuka je da se i sam nacrt nađe u sličnoj formi kako bi građani mogli prepoznati planirana sredstva za zadovoljavanje interesa i potreba zajednice i razumjeti razvojne planove jedinice lokalne samouprave. Pozitivan primjer takve prakse su Grad Prijedor i Općina Sanski Most koje su i u toku javnih rasprava koristile *budžet za građane*.

Posmatrajući sve navedeno, može se zaključiti da je nivo transparentnosti na zadovoljavajućem nivou, ali da svakako ima prostora za napredak. U konačnici, potrebna je kontinuirana komunikacija javnosti sa predstavnicima lokalne samouprave kako bi se što adekvatnije odgovorilo na izazove i prilike koje se stavljaju pred Grad.

Generalni zaključak, zasnovan na analizi ekonomskih indikatora, jeste da procenti izvršenja budžeta u ove dvije godine mogu poslužiti kao svojevrsni orijentir budžetskim korisnicima kako bi na što adekvatniji način mogli predložiti svoje rashode prilikom planiranja budžeta za narednu godinu. Međutim, dosadašnja praksa je pokazala da se prilikom planiranja budžeta za narednu godinu veliki broj budžetskih korisnika ne vodi rezultatima izvršenja budžeta iz prethodne godine. Uglavnom su ona ista, a često i veća od njihovih izvršenja u prethodnoj godini. Jedan od bitnih preduslova za takvu aktivnost predstavlja svakako olakšavanje procedura za brže i jednostavnije praćenje donošenja *nacrta budžeta grada*.

IZVORI

1. Grad Tuzla. URL: <https://grad.tuzla.ba/wp-content/uploads/2014/11/Drugi-precisceni-tekst-Poslovnika-GV.pdf> (Pristupljeno 31. 3. 2023.)
2. Grad Tuzla: URL: <https://grad.tuzla.ba/wp-content/uploads/2014/11/STATUT-GRADA-TUZLE-2021-27.5.2021..pdf> (Pristupljeno 31. 3. 2023.)
3. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine. URL: <https://fbihvlada.gov.ba/bosanski/zakoni/2006/zakoni/34bos.htm> (Pristupljeno: 31. 3. 2023.)
4. Federalno ministarstvo finansija. URL: http://www.fmf.gov.ba/zakoni/Zakon%20o%20budzetima_bos.pdf (Pristupljeno: 1. 4. 2023.)
5. International Budget Partnership. URL: <https://internationalbudget.org/open-budget-survey> (Pristupljeno 1. 4. 2023.)
6. Grad Tuzla. URL: https://grad.tuzla.ba/wp-content/uploads/2014/11/DOB-grada-Tuzla-za-2020.-2022.-tekstualni_v2-1.pdf (Pristupljeno 6. 4. 2023.)
7. Grad Tuzla. URL: <https://grad.tuzla.ba/wp-content/uploads/2014/11/DOB-Grad-Tuzla-za-period-2021.-2023.godina.pdf> (Pristupljeno 6. 4. 2023.)
8. Grad Tuzla. URL: <https://grad.tuzla.ba/wp-content/uploads/2014/11/Dokument-okvirnog-budzeta-Grada-Tuzla-za-period-2022.-2024.godina.pdf> (Pristupljeno 6. 4. 2023. godine)
9. Grad Tuzla. URL: <https://grad.tuzla.ba/budzet-za-2020-godinu/> (Pristupljeno 5. 4. 2023.)
10. Grad Tuzla. URL: <https://grad.tuzla.ba/budzet-za-2021-godinu/> (Pristupljeno 5. 4. 2023.)
11. Grad Tuzla. URL: <https://grad.tuzla.ba/budzet-za-2022-godinu/> (Pristupljeno 6. 4. 2023.)
12. Grad Tuzla. URL: <https://grad.tuzla.ba/budzet-za-2023-godinu/> (Pristupljeno 6. 4. 2023.)
13. Grad Tuzla. URL: <https://grad.tuzla.ba/sluzbeni-glasnici/> (Pristupljeno 6. 4. 2023.)

POJMOVI

¹ Pojam **budžetske transparentnosti** podrazumijeva pristup kojim vlade ili nadležni organi potpuno, pravovremeno i na sistemski uređen način objavljuju sve relevantne informacije o budžetu.

² Ovim istraživanjem u Bosni i Hercegovini obuhvaćen je budžet na nivou institucija BiH, a kojim upravlja Ministarstvo finansija i trezora BiH.

³ Podatke i izvještaje istraživanja za prethodne godine moguće je pronaći na <https://internationalbudget.org/open-budget-survey>.

⁴ <https://grad.tuzla.ba/wp-content/uploads/2014/11/SLUZBENI-GLASNIK-TUZLA-4-2020.pdf>

⁵ <https://grad.tuzla.ba/wp-content/uploads/2014/11/SLUZBENI-GLASNIK-TUZLA-4-2020.pdf>

⁶ <http://nasedijete.ba/wp-content/uploads/2020/05/ODLUKA-O-OSLOBA%C4%90ANJU-PLA%C4%86ANJA.pdf>

⁷ Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo da li su konsolidovani finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije usklađene sa odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Cilj revizije je da ustanovi pouzdanost finansijskih izvještaja i to da li bilansi u potpunosti odražavaju rezultate izvršenja budžeta. Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine izvršio je finansijsku reviziju Općine Tuzla 2012. godine, sačinio izvještaj o finansijskoj reviziji koji sadrži preporuke s ciljem uklanjanja uočenih nedostataka i propusta te dao mišljenje s rezervom o finansijskim izvještajima. U periodu od 2012. godine do danas Grad Tuzla je uspješno realizovao 23 preporuke, dok je šest preporuka djelimično realizovano.

⁸ Prema budžetskom kalendaru, aktivnosti oko pripremanja, izrade i usvajanja budžeta započinju u februaru pripremom i analizom dokumenta okvirnog budžeta za Grad Tuzlu te slanjem uputstva za izradu budžeta budžetskim korisnicima. Dokument okvirnog budžeta je akt koji sadrži makroekonomske projekcije i prognoze priliva i odliva budžetskih sredstava za naredne tri godine, a na kojem se zasniva priprema i izrada godišnjeg budžeta.

⁹ <https://grad.tuzla.ba/wp-content/uploads/2014/11/Bud%C5%BEetski-kalendar-Grada-Tuzla-za-2020-godinu.pdf>

¹⁰ Zakon o principima lokalne samouprave u FBiH, član 15, propisuje obavezu gradonačelnika da dostavi nacrt budžeta gradskom vijeću na usvajanje. Član 25. Statuta Grada Tuzla i član 13. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH utvrđuje da je nadležnost gradskog vijeća donošenje odnosno usvajanje budžeta grada. Zakonom o budžetima u Federaciji BiH propisana je popratna

dokumentacija koju je potrebno dostaviti gradskom vijeću uz nacrt budžeta. Navedene zakonske odredbe predstavljaju pravni osnov za donošenje budžeta Grada Tuzla.

11 Služba za budžet i finansije, koja predstavlja jednu od organizacionih jedinica Grada Tuzla, u okviru svojih nadležnosti priprema nacrt budžeta Grada, godišnji obračun budžeta Grada, odluke o privremenom finansiranju potreba budžeta Grada, odluke o rebalansu budžeta i druge propise i opće akte iz oblasti budžeta i finansija. Služba za budžet i finansije je obavezna da prije dostavljanja nacrta budžeta odnosno prijedloga budžeta pribavi mišljenje kantonalnog ministarstva finansija u vezi s planiranim prihodima i primicima.

12 Odlukom o izvršavanju budžeta Grada Tuzla za 2021. godinu propisano je da su budžetski korisnici: gradske službe za upravu, gradske stručne i druge službe, gradske upravne organizacije i Gradsko pravobranilaštvo, te javne ustanove: JU Obdanište „Naše dijete“ Tuzla, JU Centar za socijalni rad Grada Tuzla, JU Centar za kulturu Tuzla i JU Gradski stadion „Tušanj“. U procesu izrade nacrta budžeta rashodi se planiraju na osnovu zahtjeva budžetskih korisnika, uz uvažavanje zakonskih obaveza, politika i prioriteta, te procjene raspoloživih budžetskih sredstava. Zahtjevi, prijedlozi i sugestije koje pristignu tokom javne rasprave uglavnom su opravdane jer postoje realne potrebe za njima. Međutim, raspoloživim sredstvima u budžetu prvenstveno se mora obezbijediti funkcionisanje svih oblasti iz nadležnosti grada kao jedinice lokalne samouprave za očuvanje stabilnosti budžeta. Kompletan uvid u sve zahtjeve, prijedloge, primjedbe i sugestije proistekle iz javne rasprave može se ostvariti kroz izvještaj sa javne rasprave koji je Služba za budžet i finansije dužna sačiniti.

13 <https://grad.tuzla.ba/wp-content/uploads/2021/04/Obrazlozenje-Izvjestaja-o-izvršenju-Budžeta-Grada-Tuzle-za-period-01-01-do-31-12-2021-godine.pdf>

14 Rezervacije se vrše za sredstva potrebna za postupke javnih nabavki koji su u toku, kao i za potpisane ugovore za nabavke radova, roba i usluga.

SADRŽAJ

<i>Uvodne napomene i sadržaj analize</i>	1
<i>Budžetska transparentnost¹</i>	4
<i>Budžetska transparentnost u Gradu Tuzli tokom vanrednog stanja i normalnog stanja</i>	4
<i>Izveštaj o finansijskoj reviziji Grada Tuzla za 2020. godinu</i>	7
<i>Poštovanje budžetskog kalendara⁸</i>	7
<i>Sredstva budžeta za 2021. godinu</i>	8
<i>Rashodi budžeta za 2021. godinu¹²</i>	9
<i>Izmjene budžeta tokom godine</i>	9
<i>Konstantnost suficita u planiranju</i>	11
<i>Rezultati izvršenja budžeta za 2021. godinu</i>	15
<i>Rashodi budžeta za 2022. godinu</i>	23
<i>Rebalansi budžeta tokom godine</i>	27
<i>Konstantnost suficita u planiranju</i>	29
<i>Rezultati analize izvršenja budžeta Grada Tuzla za 2022. godinu</i>	30
ZAKLJUČCI I PREPORUKE	34
IZVORI	36
POJMOVI	37